

Rapport

Datum: 13 april 2005

Rapportnummer: 2005/115

Klacht

Verzoeker klaagt over de wijze waarop de directeur van de Raad voor de Kinderbescherming, directie Zuid-West te Rotterdam op 13 juni 2003 gevolg heeft gegeven aan de beslissing van 24 februari 2003 van de klachtencommissie IV van de Raad voor de Kinderbescherming, directie Zuid-West waarbij deze verzoekers klacht in zijn geheel gegrond heeft verklaard. Verzoeker klaagt er in dit kader over dat de directeur naar aanleiding van de beslissing van de klachtencommissie geen passende maatregelen heeft genomen.

Beoordeling

I. Algemeen

Verzoeker heeft samen met zijn ex-echtgenote een zoon, geboren op 19 september 1996. Op 23 februari 1999 is het huwelijk ontbonden. Vervolgens zijn verzoeker en zijn ex-echtgenote verwickeld in een strijd om het gezag over de zoon. In het kader van het onderzoek naar het gezag over en de omgang met de zoon, heeft de rechter aan de Raad voor de Kinderbescherming te Rotterdam opdracht gegeven tot een psycho-diagnostisch onderzoek. De Raad voor de Kinderbescherming heeft dit onderzoek laten uitvoeren door het (toentertijd zo geheten) Bureau PAR. Het PAR heeft bij rapport d.d. 24 december 1999 de bevindingen van het onderzoek naar de ontwikkeling en de opvoedsituatie van de zoon kenbaar gemaakt. Het Gerechtshof te Amsterdam heeft bij beschikking van 19 oktober 2000 uitspraak gedaan over het gezag over het kind en heeft de ex-echtgenote van verzoeker met het gezag belast. Bij die besluitvorming heeft het gerechtshof acht geslagen op het rapport van Bureau PAR-Rotterdam d.d. 24 december 1999. Verzoeker heeft bij brief van 5 oktober 2001 een klacht bij de Raad voor de Kinderbescherming ingediend. Verzoeker was het niet eens met de bevindingen van het rapport van 24 december 1999 en wenste een nieuw onderzoek en een tweede mening (verder te noemen second opinion) over de ontwikkeling en opvoedsituatie van het kind.

De Raad voor de Kinderbescherming heeft in het kader van de klachtprocedure op 28 februari 2002 een aanvraag voor een second opinion ingediend bij FORA. Vervolgens heeft de Raad bij brief van 2 juli 2002 de precieze aard van de door de Raad gewenste onderzoekswerkzaamheden aan FORA kenbaar gemaakt. Bij brief van 11 juli 2002 heeft FORA aan de Raad meegedeeld dat FORA geen second opinion zal kunnen geven maar dat FORA wel bereid was een tegenonderzoek (verder te noemen contra-expertise) te verrichten.

De Raad heeft verzoeker bij brief van 6 november 2002 aangegeven dat de Raad heeft besloten om niet in te gaan op de suggestie om een contra-expertise te laten verrichten. Verzoeker heeft hierop bij brief van 1 februari 2003 een klacht ingediend bij de

klachtencommissie IV over de Raad voor de Kinderbescherming. Verzoeker klaagde erover dat het door de Raad toegezegde second opinion onderzoek bij de zoon door FORA dan wel door een andere onafhankelijke deskundige, niet is verricht.

Bij beslissing van 27 februari 2003 heeft de klachtencommissie verzoekers klacht gegrond verklaard. Tijdens de zitting van de klachtencommissie heeft de directeur toegezegd Stichting Jeugdzorg te benaderen met het verzoek om het door Jeugdzorg in het kader van de gezinsvoogdij te verrichten onderzoek binnen een redelijke termijn en zorgvuldig te laten plaatsvinden.

II. Ten aanzien van de klacht

1. Verzoeker klaagt over de wijze waarop de directeur van de Raad voor de Kinderbescherming, directie Zuid West te Rotterdam op 13 juni 2003 gevolg heeft gegeven aan de beslissing van 24 februari 2003 van de klachtencommissie IV van de Raad voor de Kinderbescherming, directie Zuid-West, waarbij deze verzoekers klacht in zijn geheel gegrond heeft verklaard. Verzoeker klaagt er in dit kader over dat de directeur naar aanleiding van de beslissing van de klachtencommissie geen passende maatregelen heeft genomen.

2. De minister van Justitie acht de klacht niet gegrond. De minister geeft weer dat de directeur ter zitting van de klachtencommissie aan verzoeker zijn excuses heeft aangeboden voor de gang van zaken. Verzoeker had, aldus de minister, een meer voortvarende opstelling van de Raad mogen verwachten. Ter zitting heeft de directeur verzoeker geïnformeerd over een door de gezinsvoogdij-instelling, Stichting Jeugdzorg, reeds bij FORA aangevraagd onderzoek naar de ontwikkeling van zijn zoon, waarbij ook de rol van hem en zijn ex-echtgenote werd betrokken. De directeur heeft toen toegezegd Stichting Jeugdzorg te benaderen met het verzoek om dit onderzoek binnen een redelijke termijn en zorgvuldig te laten plaatsvinden. De beslissing van de directeur in de klachtenprocedure om verzoeker een second opinion aan te bieden, is, aldus de minister, conform de richtlijnen in Normen 2000 (zie Achtergrond, onder 2.). Deze normen betreffen de beleidsregels met betrekking tot de werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming. De minister heeft verder opgemerkt dat conform deze toezegging van de directeur tijdens de zitting van de klachtencommissie, de Raad er bij de Stichting Jeugdzorg op heeft aangedrongen zo spoedig mogelijk een zorgvuldig psycho-diagnostisch onderzoek uit te voeren. Deze toezegging is bij brief van 10 april 2003 aan verzoeker bevestigd. De Raad heeft verzoeker schriftelijk geïnformeerd over het contact dat hierover heeft plaatsgevonden tussen de Raad en de gezinsvoogdes. De minister is daarom van mening dat de directeur van de Raad, Directie Zuid-West, de gezinsvoogdij-instelling, Stichting Jeugdzorg, conform zijn toezeggingen ter zitting heeft aangespoord een nieuw onderzoek in te stellen. Verder heeft de minister aangegeven dat de directeur van de Raad binnen de grenzen van wat op dat moment mogelijk was, zich naar behoren heeft ingespannen om verzoeker in zijn grief tegemoet te komen. Er was immers geen raadsbemoeyenis meer, de

feitelijke situatie was veranderd en in het kader van de ondertoezichtstelling zou er een deskundigenonderzoek naar de ontwikkeling van de zoon plaatsvinden, waarbij ook de rol van de ouders betrokken zou gaan worden. Van de Raad konden in alle redelijkheid niet meer passende maatregelen naar aanleiding van de uitspraak van de klachtencommissie worden verwacht.

Verder heeft de minister opgemerkt dat de toezegging van de directeur ter zitting van de klachtencommissie om Jeugdzorg te benaderen is gedaan om verzoeker tegemoet te komen. Deze toezegging kent, aldus de minister, geen rechtsgrond, maar is veeleer gelegen in een correcte bejegening van verzoeker als cliënt van de Raad voor de Kinderbescherming.

3. Gedurende het onderzoek is het volgende gebleken.

Het Gerechtshof te Amsterdam heeft - onder meer op grond van het advies van de

Raad - bij beschikking van 19 oktober 2000 uitspraak gedaan over het gezag over de zoon. Verder is gebleken dat ten tijde van de zitting van de klachtencommissie bekend was dat de gezinsvoogdij-instelling (Stichting Jeugdzorg) ter verlenging van de ondertoezichtstelling bezig was met een onderzoek naar de zoon.

Ter zitting heeft de directeur verzoeker geïnformeerd over een door de gezinsvoogd reeds bij FORA aangevraagd onderzoek naar de ontwikkeling van zijn zoon, waarbij ook de rol van hem en zijn ex-echtgenote werd betrokken. De directeur heeft toen toegezegd Stichting Jeugdzorg te benaderen met het verzoek om dit onderzoek binnen een redelijke termijn en zorgvuldig te laten plaatsvinden.

Voorts is gebleken dat naar aanleiding van de beslissing van de klachtencommissie op 24 februari 2003 de Raad voor de Kinderbescherming de volgende handelingen heeft verricht. De Raad heeft bij Stichting Jeugdzorg meerdere malen tevergeefs erop aangedrongen zo spoedig mogelijk psycho-diagnostisch onderzoek te verrichten. De directeur (directie Zuid-West) van de Raad heeft verzoeker bij brief van 13 juni 2003 dit aangegeven. Verder heeft de directeur verzoeker geschreven dat de Raad zich met betrekking tot de inhoud niet met de zaak kan bemoeien. De minister heeft gedurende het onderzoek opgemerkt dat de door de directeur ter zitting van de klachtencommissie gedane toezegging geen rechtsgrond had maar veeleer was gelegen in een correcte bejegening van verzoeker.

4. Het vereiste van rechtszekerheid houdt onder meer in dat bestuursorganen gerechtvaardigde verwachtingen van burgers en organisaties jegens hem honoreren. Voor zover toezeggingen zijn gedaan impliceert het vereiste van rechtszekerheid dat een gedane toezegging in beginsel moet worden gehonoreerd.

5. De Nationale ombudsman overweegt als volgt.

De activiteiten van de Raad in het kader van het gezag over een kind vinden plaats binnen een juridische procedure. Uit het voorstaande blijkt dat de Raad voor de Kinderbescherming na de beschikking van het gerechtshof zich inhoudelijk niet meer met de zaak kon bemoeien. Er lag immers geen verzoek van de rechter daartoe. De minister heeft ook aangegeven dat de toezegging van de directeur gedurende de zitting van de klachtencommissie geen rechtsgrond had maar veeleer was gelegen in de correcte bejegening van verzoeker. De directeur heeft tijdens de zitting van de klachtencommissie verzoeker geïnformeerd over een door de gezinsvoogd Stichting Jeugdzorg bij FORA reeds aangevraagd onderzoek naar de ontwikkeling van de zoon en heeft toegezegd de gezinsvoogd te benaderen met het verzoek om het door de gezinsvoogd gelaste onderzoek binnen een redelijke termijn en zorgvuldig te laten plaatsvinden. Bij brief van 13 juni 2003 heeft de directeur uiteengezet welke handelingen hij naar aanleiding van die toezegging heeft verricht. De Nationale ombudsman merkt hier op dat hiermee vast staat dat de Raad voor de Kinderbescherming zijn toezegging heeft nageleefd en passende maatregelen daartoe heeft genomen. In die zin is de onderzochte gedraging behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van Raad voor de Kinderbescherming is niet gegrond.

Onderzoek

Op 18 juli 2003 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer W. te Rotterdam, met een klacht over een gedraging van Raad voor de Kinderbescherming, directie Zuid-West te Rotterdam. Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Justitie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Daarnaast werd de betrokken ambtenaar de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven. Tijdens het onderzoek kregen de minister en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Tevens werd aan de minister een aantal specifieke vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De minister van Justitie berichtte dat het verslag hem geen aanleiding gaf tot het maken van opmerkingen. De reactie van verzoeker gaf geen aanleiding het verslag op een enkel punt te wijzigen en of aan te vullen.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. feiten

1. Verzoeker heeft samen met zijn ex-echtgenote een zoon, geboren op 19 september 1996. Op 23 februari 1999 is het huwelijk ontbonden. De rechter stelde de zoon in september 1999 onder toezicht van de gezinsvoogd (zie Achtergrond, onder 1; N.o.). Vervolgens zijn verzoeker en zijn ex-echtgenote in een strijd om het gezag over de zoon verwickeld. In het kader van het onderzoek naar het gezag over en de omgang met de zoon, gaf de rechter aan de Raad voor de Kinderbescherming te Rotterdam opdracht tot een psycho-diagnostisch onderzoek. De Raad voor de Kinderbescherming heeft dit onderzoek laten uitvoeren door het toentertijd geheten Bureau PAR te Rotterdam. Het PAR heeft bij rapport d.d. 24 december 1999 de bevindingen van het onderzoek naar de ontwikkeling en de opvoedsituatie van de zoon kenbaar gemaakt.
2. Bij beschikking van 19 oktober 2000 belastte het Gerechtshof te Amsterdam, op advies van de Raad voor de Kinderbescherming, de ex-echtgenote van verzoeker met het ouderlijk gezag.
3. Verzoeker diende bij schrijven van 5 oktober 2001 een klacht in bij de directeur van de Raad voor de Kinderbescherming. Hij was het niet eens met het rapport van Bureau PAR d.d. 24 december 1999. Verzoeker wenste een "second opinion".
4. De directeur besliste bij brief van 27 december 2001 op de klacht; de klacht werd gegrond verklaard en aan verzoeker werd de toezegging gedaan dat een second opinion zou worden uitgevoerd.
5. De Raad voor de Kinderbescherming verzocht het FORA bij brief van 27 februari 2002 om het uitvoeren van een second opinion naar aanleiding van verzoekers klacht.
6. Bij brief van 21 maart 2002 deelde het FORA de Raad voor de Kinderbescherming het verschil tussen een second opinion en een contra-expertise mee.
7. De Raad voor de Kinderbescherming deelde FORA bij brief van 16 mei 2002 mee dat de Raad voor de Kinderbescherming besloot zich te houden aan het verzoek om een second opinion.
8. Het FORA deelde de Raad voor de Kinderbescherming bij brief van 11 juli 2002 mee dat zij geen second opinion zou kunnen uitvoeren maar wel een contra-expertise.
9. De Raad voor de Kinderbescherming schreef verzoeker bij brief van 6 november 2002 onder meer het volgende:

"Op uw verzoek doen wij u hierbij toekomen de weergave van het besluit dat de Raad voor de Kinderbescherming heeft genomen over het te verrichten second opinion onderzoek in het kader van de klachtafhandeling. Het besluit en de overwegingen die tot dit besluit hebben geleid zijn onderwerp van gesprek tijdens onze bijeenkomst op 31 oktober 2002.

Zoals u weet heeft FORA Leiden in een brief van 11 juli 2002 kenbaar gemaakt geen second opinion te verrichten in uw zaak. Een eventuele (gedeeltelijke) contra-expertise zou een onderzoeksmogelijkheid kunnen zijn waartoe FORA Leiden bereid zou zijn die te verrichten, waarbij alle betrokken partijen opnieuw gezien en gesproken zouden moeten worden.

De Raad heeft besloten niet in te gaan op de suggestie om een contra-expertise te laten verrichten. Ten eerste omdat dit niet conform het besluit is dat de directeur van de Directie Zuid-West op uw klacht heeft genomen. Ten tweede omdat de Raad voor de Kinderbescherming het onwenselijk vindt dat een geheel nieuw onderzoek, met nieuwe vraagstelling naar de situatie van X (de zoon van verzoeker; N.o.), in gang wordt gezet.

Afsluitend kan er gesteld worden dat de Vestiging Rotterdam de afgelopen periode gepoogd heeft invulling te geven aan de uitkomst van de klachtbehandeling bij de Directie Zuid West, maar dat deze pogingen niets hebben opgeleverd.

Er rest ons niets anders dan de zaak nu bij de Raad voor de Kinderbescherming af te sluiten."

10. De directeur van Directie Zuid-West van de Raad voor de Kinderbescherming, de heer E., schreef verzoeker bij brief van 30 januari 2003 onder meer het volgende:

"In oktober 2001 hebt u bij de Raad voor de Kinderbescherming Directie Zuid-West een klacht ingediend. De beslissing die ik daarop heb genomen dateert van 27 december 2001. Mijn beslissing hield in dat de Raad alsnog opdracht diende te geven voor de door u gewenste second opinion. Als gevolg van mijn beslissing heb ik de betrokken raadsmedewerkers van de vestiging Rotterdam gevraagd contact op te nemen met FORA.

Ik heb hun eveneens gevraagd mij op de hoogte te brengen van de wijze van afhandeling. Dit laatste heeft inmiddels plaatsgevonden.

In het kader van de definitieve afhandeling van uw ingediende klacht wil ik u middels deze brief op de hoogte brengen van de bevindingen van de raadsmedewerkers. Ik zal u tevens aangeven wat mijn standpunt hierover is zodat kan worden overgegaan tot het afsluiten van uw klachtprocedure.

Naar aanleiding van mijn beslissing hebben de raadsmedewerkers van de vestiging Rotterdam contact opgenomen met FORA in Leiden. Zij hebben in februari 2002 FORA de opdracht gegeven om in uw zaak over te gaan tot een second opinion-onderzoek.

FORA heeft de Raad in maart en in juli 2002 laten weten geen second opinion te kunnen verrichten in uw zaak. FORA heeft aangegeven dat een dergelijk onderzoek als gevolg van uitspraken van het College van Toezicht van het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP) niet meer mogelijk is zonder de cliënten gezien te hebben, hetgeen eigenlijk zou neerkomen op een contra-expertise.

Dit heeft ertoe geleid dat de raadsmedewerkers een afweging hebben gemaakt tussen uw belang bij een second opinion en dat van uw zoontje wanneer hij opnieuw wordt betrokken in een onderzoek, namelijk de contra-expertise. De teamleider en de gedragsdeskundige hebben, op basis van de oorspronkelijk gegevens, aangegeven het niet wenselijk te vinden X nu in een "nieuw" onderzoek te betrekken. Daar komt bij dat de situatie op dit moment niet meer vergelijkbaar is met de situatie 2 jaar geleden. X heeft zich in de tussenliggende tijd ontwikkeld waardoor de oorspronkelijke informatie waarop het rapport is gebaseerd vanuit oogpunt van validiteit na verloop van tijd zijn geldigheid verliest.

Wanneer ik dit zie moet ik constateren dat het laten verrichten van een second opinion zoals u zich dat wenste niet meer tot de mogelijkheden behoort. Een contra-expertise zou volgens FORA wel tot de mogelijkheden behoren. Dit is echter niet in overeenstemming met mijn beslissing van 27 december 2001. Op grond hiervan kom ik tot de conclusie dat getracht is gevolg te geven aan mijn beslissing maar dat dit echter in alle redelijkheid niet heeft kunnen leiden tot het gewenste resultaat. Om deze reden besluit ik over te gaan tot het afsluiten van uw zaak.

Voor de goede orde wil ik u laten weten dat wanneer u een nieuw onderzoek noodzakelijk acht dit alleen mogelijk is wanneer er in uw zaak nieuwe gegevens bekend zijn en de Rechtbank de Raad opnieuw een opdracht geeft tot onderzoek."

11. Verzoeker diende bij brief van 1 februari 2003 een klacht in bij de klachtencommissie IV van de Raad voor de Kinderbescherming.

12. Op 24 februari 2003 oordeelde de klachtencommissie IV van de Raad voor de Kinderbescherming onder meer als volgt op de klacht:

"De voorzitter opent de klachtbehandeling met een korte samenvatting van de klacht en met het geven van een overzicht van de stukken waarover de commissie beschikt. Aansluitend wordt klager gelegenheid gegeven zijn klacht mondeling toe te lichten. Klager brengt hierop naar voren dat hij al lange tijd - naar zijn bewering vier jaar - onenigheid met de raad heeft betreffende een destijds ingesteld onderzoek, met een deel waarvan klager zich niet kan verenigen. Het indienen van een klacht hierover bij schrijven d.d. 5-10-2001 heeft geresulteerd in een gegrondverklaring door de directeur, waarbij aan klager de toezegging van een second opinion werd gedaan. Dit is hem schriftelijk ter kennis gebracht in de klachtbeslissing d.d. 27-12-2001.

Teneinde tot een second opinion te komen heeft de raad FORA benaderd en zijn er vervolgens maanden verlopen zonder dat dit ten aanzien van klager een daadwerkelijk gevolg opleverde. Uiteindelijk heeft klager het schrijven d.d. 30-1-2003 ontvangen, waarin de directeur hem mededeelt dat een second opinion niet meer tot de mogelijkheden behoort en dat een contra-expertise niet in overeenstemming is met de eerdere klachtbeslissing d.d. 27-12-2001. Het is deze gang van zaken waartegen klager zich verzet en die hij ter beoordeling voorlegt aan de klachtencommissie.

Hierna brengt de heer E. zijn visie onder woorden:

Het is waar dat deze klachtprocedure sinds de start in oktober 2001 veel te veel tijd in beslag heeft genomen. Dit valt niet goed te praten en gesteld kan worden dat jegens klager excuses op zijn plaats zijn.

Er heeft tussen de raad en FORA een uitvoerige schriftelijke communicatie plaatsgevonden die uiteindelijk niet tot een resultaat voor klager heeft geleid. De heer E. geeft toe dat de raad gebrek aan voldoende voortvarendheid kan worden verweten, waardoor onnodige vertraging en onduidelijkheid is ontstaan.

Op de vraag van de voorzitter of het verzoek om een second opinion niet aan een andere onderzoeksinstantie dan FORA had kunnen voorgelegd, antwoordt de heer E. dat dit wel mogelijk zou zijn geweest maar dat de raad dat ten onrechte heeft nagelaten. Overigens had het in de bedoeling gelegen dat het onderzoek met het oog op de second opinion binnen FORA door een andere medewerker zou worden bekeken.

De voorzitter vraagt ten slotte of de conclusie gerechtvaardigd is dat de heer E. eigenlijk van mening is dat de klacht die aan de commissie is voorgelegd in zijn geheel gegrond is. Dit wordt door de heer E. beaamd.

Afsluitend merkt klager nog op dat door Jeugdzorg in het kader van de gezinsvoogdij een nieuw onderzoek zal worden ingesteld waarbij alle betrokkenen zullen worden ingeschakeld.

De vraag van een commissielid of de raad bij Jeugdzorg zou willen beklemtonen dat dit onderzoek dan wél zorgvuldig jegens klager en binnen een redelijke termijn zal plaatsvinden, wordt door de heer E. bevestigend beantwoord. Overigens wordt in dit verband opgemerkt dat de raad zich met betrekking tot de inhoud niet meer met deze zaak kan bemoeien.

DE BEOORDELING VAN DE KLACHT

Gelet op de voorliggende stukken alsmede op de feiten en omstandigheden die ter zitting naar voren zijn gebracht en die door de heer E. als juist zijn erkend, is de commissie van oordeel dat de klacht in zijn geheel gegrond is.

Los van deze beoordeling wil de commissie opmerken het gewaardeerd te hebben dat ter zitting van de klachtbehandeling aan klager excuses zijn aangeboden voor wat de raads-directeur zelf ook achteraf als onjuist handelen heeft aangemerkt. Het ware naar het oordeel van de commissie juist geweest als de raad deze excuses bij de afhandeling van de klacht al aan klager zou hebben aangeboden. Dat had verder klagen wellicht kunnen voorkomen.

BESLISSING

De klacht is in zijn geheel gegrond."

13. De heer E. deelde verzoeker bij brief van 10 april 2003 onder meer het volgende mee:

"Naar aanleiding van de klachtencommissie bericht ik u het volgende:

Conform mijn toezegging aan u, heb ik de vestiging Rotterdam verzocht om Bureau Jeugdzorg aan te schrijven met het verzoek zo spoedig mogelijk onderzoek te doen. Tevens heb ik de vestiging Rotterdam verzocht een afschrift van deze brief naar u en mij op te sturen.

Zoals ik ook al tijdens de zitting van de klachtencommissie heb opgemerkt, heeft de Raad geen rol met betrekking tot de inhoud van dit onderzoek."

14. De directeur van de Raad voor de Kinderbescherming, directie Zuid-West te Rotterdam schreef verzoeker bij brief van 13 juni 2003 onder meer het volgende:

"Naar aanleiding van de uitspraak van de klachtencommissie IV van maart jongstleden (...) ontvangt u hierbij onze reactie.

Tijdens de behandeling van uw zaak bij bovenstaande commissie is de Raad voor de Kinderbescherming gevraagd bij Stichting Jeugdzorg te beklemtonen dat het psycho-diagnostisch onderzoek (...) dan wél zorgvuldig jegens u en binnen een redelijke termijn zal moeten plaatsvinden. Inmiddels is dit - na diverse vergeefse pogingen - in een telefonisch onderhoud aan de gezinsvoogdes (...) kenbaar gemaakt.

Verder kunt u in voornoemde beslissing lezen, dat de Raad voor de Kinderbescherming zich met betrekking tot de inhoud niet meer met uw zaak kan bemoeien."

15. De toenmalige raadsman van verzoeker schreef bij brief van 26 juni 2003 onder meer het volgende aan de Raad voor de Kinderbescherming:

"Met de inhoud van uw schrijven kan cliënt zich niet verenigen, aangezien daarmee niet wordt uitgevoerd hetgeen de klachtencommissie IV bij diens beslissing van 24 februari 2003 aan u had opgedragen.

De klacht van cliënt luidde, dat de toegezegde second opinion van FORA respectievelijk een andere onafhankelijke deskundige nu eindelijk eens gerealiseerd moest worden.

Deze klacht is in zijn geheel gegrond verklaard.

Thans schrijft u over een psycho-diagnostisch onderzoek dat zal plaatsvinden via de Stichting Jeugdzorg (...). Laatstgenoemd onderzoek betreft uiteraard niet een second opinion zoals door cliënt bedoelt. (...)

Cliënt is ook niet bereid om het door u genoemde onderzoek als het ware in de plaats te stellen van een second opinion."

16. De Raad voor de Kinderbescherming deelde verzoeker bij brief van 2 juli 2003 onder meer het volgende mee:

"Naar aanleiding van uw brief d.d. 26-6-2003 namens de heer W., welke ik via de vestiging Rotterdam ontvang, bericht ik u het volgende:

De uitspraak van de klachtencommissie hield niet in dat de Raad alsnog opdracht diende te geven voor een second opinion dan wel een contra-expertise. Wél heeft ondergetekende toegezegd tijdens de zitting van de klachtencommissie dat de Raad, alhoewel de Raad geen rol kan spelen met betrekking tot de inhoud van het psycho-diagnostisch onderzoek, er bij Stichting Jeugdzorg op aan zou dringen dit onderzoek zo spoedig als mogelijk te starten en zorgvuldig jegens de heer W. uit te voeren. Dit is ook naar aanleiding van de uitspraak van de klachtencommissie per brief d.d. 10 april 2003 bericht aan de heer W. De heer S. (raadsonderzoeker; N.o.) heeft hiertoe vervolgens contact opgenomen met de gezinsvoogdes, mevrouw G. Bij brief van 13 juni 2003 heeft de heer S. de heer W. hiervan op de hoogte gesteld. Ik ga er hierbij overigens van uit dat de mededeling van de heer S. aan mevrouw G. goed overgekomen is en dat hier adequaat mee omgegaan zal worden.

Voor wat betreft de reden waarom de Raad geen gevolg kon geven aan de consequentie van mijn beslissing op de klacht van de heer W. c.q. de door de heer W. gewenste second opinion, dan wel een contra-expertise wil ik verwijzen naar mijn brief aan de heer W. d.d. 30 januari 2003.

Een en ander neemt niet weg, zoals ik ook aangegeven heb tijdens de zitting van de klachtencommissie, dat ik het betreurt dat de Raad niet voldoende voortvarend heeft gehandeld waardoor onnodige vertraging en onduidelijkheid is ontstaan. Hiervoor bied ik de heer W. nogmaals mijn excuses aan."

B. Standpunt verzoeker

Het standpunt van verzoeker staat samengevat weergegeven onder Klacht.

C. Standpunt minister van Justitie

De minister van Justitie reageerde bij brief van 19 juli 2004 als volgt op de klacht.

"Voorgeschiedenis en feiten

Voor een goed begrip van de situatie schets ik eerst op hoofdlijnen de context en het historisch verloop van de raadsbemoedienis.

De heer W. en zijn ex-partner zijn op 9 april 1996 gehuwd. Hun zoon X werd geboren op 19 september 1996. Enkele jaren later, op 23 februari 1999 werd het huwelijk ontbonden.

In het kader van de echtscheiding vraagt de rechtbank de Raad in februari 1999 om onderzoek naar de vraag aan wie van beide ouders X het best kan worden toevertrouwd en of er een omgangsregeling moet komen tussen de niet verzorgende ouder en de minderjarige. Per gelijke datum wordt X in het kader van de voorlopige voorzieningen aan vader toevertrouwd en enige tijd later in een pleeggezin geplaatst vanwege de spanningen tussen ouders.

Per 7 september 1999 wordt een voorlopige ondertoezichtstelling uitgesproken en een machtiging uithuisplaatsing afgegeven. De ondertoezichtstelling wordt op 15 september uitgesproken voor een jaar en is daarna tot op heden jaarlijks verlengd.

In het kader van het raadsonderzoek naar het gezag en naar de mogelijkheden voor omgang verzoekt de Raad het PPAR Rijnmond (thans: FORA Rotterdam) om een psycho-diagnostisch onderzoek. Op grond van deze rapportage en eigen onderzoek adviseert de Raad in april 2000 de moeder met het gezag te belasten en met beide ouders een omgangsregeling vast te leggen. Het gezag wordt door de rechter vervolgens ook toegewezen aan moeder en er wordt in samenspraak met moeder, pleegzorg en de gezinsvoogdij-instelling een plan tot terugplaatsing bij moeder opgesteld. X woont sinds januari 2001 bij zijn moeder.

De heer W. laat weten het niet eens te zijn met de bevindingen uit het PPAR rapport en het daarop gebaseerde raadsrapport en hij verzoekt om een second opinion. Het betreft een second opinion in de zin van de richtlijnen voor het (laten) verrichten van extern onderzoek, die een onderdeel vormen van Normen 2000 (zie Achtergrond, onder 1; N.o.). De Raad lijkt hier aanvankelijk mee in te stemmen en heeft geen bezwaar tegen het toesturen van stukken ten behoeve van een second opinion, maar wil niet de opdrachtgever zijn, op grond waarvan de heer W. op 9 oktober 2001 een klacht indient bij de directeur van de Raad, Directie Zuid-West.

De klacht van de heer W. van 9 oktober 2001 wordt gegrond bevonden. FORA wordt op 27 februari 2002 gevraagd een second opinion te verrichten. Op 11 juli 2002 laat FORA de Raad weten geen second opinion te zullen uitvoeren.

De heer W. klaagt vervolgens bij de klachtencommissie over de gang van zaken. Bij besluit van 24 februari 2003 wordt de klacht van de heer W. in zijn geheel gegrond bevonden. De Raad heeft naar aanleiding van die uitspraak de hierna onder "overwegingen" vermelde stappen ondernomen en de heer W. daarover bij brief van 10 april 2003 (zie Bevindingen, onder 13.; N.o.) geïnformeerd.

Overwegingen

De heer E. heeft ter zitting van de klachtencommissie aan de heer W. zijn excuses aangeboden voor de gang van zaken. De heer W. had een meer voortvarende opstelling van de Raad mogen verwachten. Ter zitting heeft de heer E. de heer W. geïnformeerd over een door de gezinsvoogd bij FORA reeds aangevraagd onderzoek naar de ontwikkeling van X, waarbij ook de rol van de ouders wordt betrokken en is door de Raad toegezegd, op verzoek van de klachtencommissie, Stichting Jeugdzorg te benaderen met het verzoek dit onderzoek binnen een redelijke termijn zorgvuldig te laten plaatsvinden. Conform deze toezegging van de heer E. tijdens de zitting van de klachtencommissie heeft de Raad er bij Stichting Jeugdzorg op aangedrongen zo spoedig mogelijk een zorgvuldig psycho-diagnostisch onderzoek uit te voeren. Deze toezegging is per schrijven d.d. 10 april 2003, aan de heer W. bevestigd. De Raad heeft de heer W. d.d. 13 juni 2003 schriftelijk geïnformeerd (...) over het contact dat hierover heeft plaatsgevonden tussen de Raad en de gezinsvoogdes.

Uit het verzoekschrift en het hulpverleningsplan dat door de gezinsvoogdij-instelling medio augustus 2003 werden ingediend ter verlenging van de ondertoezichtstelling kan worden opgemaakt dat dit onderzoek in maart 2003 is gevraagd.

Conclusie

Gelet op het bovenstaande heeft de directeur van de Raad, Directie Zuid-West de gezinsvoogdij-instelling, Stichting Jeugdzorg, conform zijn toezeggingen ter zitting, aangespoord een nieuw onderzoek in te stellen. Overeenkomstig artikel 6, vijfde lid van het Besluit Klachtbehandeling Raad voor de Kinderbescherming is de heer W. geïnformeerd bij brief van 10 april 2003 en 13 juni 2003 (zie Bevindingen, onder 14.; N.o.) over de gevolgen die verbonden werden aan de beslissing van de klachtencommissie.

De directeur van de Raad, Directie Zuid-West heeft zich binnen de grenzen van wat op dat moment mogelijk was, naar behoren ingespannen om de heer W. in zijn grief tegemoet te komen. Er was immers geen raadsbemoeyenis meer, de feitelijke situatie was inmiddels veranderd (X. woonde bij zijn moeder, die eveneens met het gezag was belast) en in het kader van de ondertoezichtstelling zou er een deskundigenonderzoek naar de ontwikkeling van X. plaatsvinden, waarbij ook de rol van de ouders betrokken zou gaan worden. Van de Raad konden in alle redelijkheid niet meer passende maatregelen naar aanleiding van de uitspraak van de klachtencommissie verwacht worden."

D. Reactie verzoeker

Namens verzoeker werd bij brief van 20 augustus 2004 onder meer het volgende meegedeeld:

"De heer W. is niet tevreden met de reactie van de minister. Voor hem is het kernpunt, dat hij het met een aantal punten uit het PPAR-rapport op grond waarvan zijn kind bij de moeder is gebleven en zij met het gezag is belast niet eens was en is. Voordien verbleef het kind bij de heer W. Hij wenste een second opinion welke tot de dag van vandaag is uitgebleven.

Naar de mening van de heer W. zijn er destijds fouten gemaakt bij het onderzoek, zijn sommige feiten verkeerd vastgesteld en zijn mitsdien de conclusies/adviezen op los zand gebaseerd. Naar zijn mening zal dit wellicht middels de verlangde second opinion kunnen worden aangetoond.

Het verstrijken van de tijd brengt in het standpunt van de heer W. geen verandering en wast evenmin weg, dat de second opinion er nog steeds niet is.

Op zichzelf lijkt het feit, dat de gezinsvoogd een onderzoek naar de ontwikkeling van het kind heeft aangevraagd, hetwelk geen second opinion zal opleveren, er op te duiden in de visie van de heer W., dat er destijds inderdaad fouten zijn gemaakt.

Wat daarvan verder ook zij: een second opinion is mogelijk, een klacht tegen het uitblijven daarvan wordt gegrond verklaard en vervolgens komt er geen second opinion. Wat is het nut van dit alles zo vraagt de heer W. zich af. Je krijgt aan alle kanten gelijk, doch er gebeurt niets en vele jaren verstrijken, zodat het er op neerkomt, dat de Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdzorg en PPAR (FORA) feitelijk gelijk krijgen en ongecontroleerd hun gang kunnen gaan.

De Raad voor de Kinderbescherming heeft in feite niets gedaan om de heer W. in zijn wensen tegemoet te komen. Het kennelijk al meer dan een jaar op handen zijnde nader onderzoek is aangekaart door de gezinsvoogd en derhalve niet door de Raad. Met de doodoener, dat de feitelijke situatie "inmiddels" is veranderd kan de heer W. geen genoeg nemen. Immers, die situatie is juist veranderd door het rapport waarvan hij de inhoud en uitkomst betwist en waaromtrent hij een second opinion wenste en wenst."

E. Nadere vragen

Op 26 augustus 2004 stelde de substituut-ombudsman de minister van Justitie de volgende vragen:

De beschikking van het Gerechtshof te Amsterdam dateert van 19 oktober 2000. Tegen de achtergrond van welke wet, regeling dan wel norm en om welke reden heeft de Raad voor

de Kinderbescherming FORA op 27 februari 2002 verzocht om een second opinion?

De beschikking van het Gerechtshof te Amsterdam dateert van 19 oktober 2000. Tegen de achtergrond van welke wet, regeling dan wel norm en om welke reden heeft de Raad ter zitting van de klachtencommissie op 24 februari 2003 toegezegd Stichting Jeugdzorg te benaderen met het verzoek om het onderzoek binnen een redelijke termijn zorgvuldig te laten doen plaatsvinden?

F. Reactie minister van Justitie

1. De minister van Justitie reageerde op 2 november 2004 onder meer als volgt:

"Naar aanleiding hiervan heb ik de Raad voor de Kinderbescherming om een reactie gevraagd die ik op 18 oktober 2004 heb ontvangen en waarnaar ik verwijs (zie mijn bijgevoegde brief van 11 oktober 2004; zie Bevindingen, onder E2; N.o.). Ik verenig mij met de inhoud en de visie van de Raad voor de Kinderbescherming als genoemd in voornoemde brief."

2. De brief van de algemeen directeur van het hoofdkantoor van de Raad voor de Kinderbescherming van 11 oktober 2004 die was gevoegd bij de brief van de minister van Justitie d.d. 2 november 2004, hield onder meer het volgende in:

"Op grond van een verzoek van moeder om het gezamenlijk ouderlijk gezag te wijzigen en haar alleen met het gezag te belasten, hetgeen door de rechtbank Utrecht, d.d. 16 september 1998 is afgewezen, stelt moeder hoger beroep in met het verzoek haar alsnog alleen met het ouderlijk gezag te belasten. Na een eerste behandeling van het verzoek op 19 april 1999, is de verdere behandeling aangehouden om de Raad in de gelegenheid te stellen nader onderzoek te verrichten. In september 1999 wordt een ondertoezichtstelling uitgesproken. In het kader van het raadsonderzoek, waarin de vraag centraal stond wie van de ouders met het gezag belast moest worden en of er mogelijkheden zijn voor omgang tussen de niet-verzorgende ouder en de minderjarige X, is het PPAR (nu: FORA) verzocht een deskundigenonderzoek te verrichten, waar op 24 december 1999 door het PPAR over is gerapporteerd. De Raad kon zich vinden in de conclusies van het PPAR en achtte zich daarmee voldoende geïnformeerd om de vraag van het Hof met betrekking tot gezag en omgang te kunnen beantwoorden. Op grond van de PPAR-rapportage en eigen onderzoek rapporteert de Raad in april 2000 aan het gerechtshof en adviseert moeder te belasten met het gezag. De heer W. kan zich echter niet verenigen met de conclusies van het PPAR rapport en diende eerst op 5 oktober 2001 bij de Raad een klacht in, waarin hij tevens verzocht om een contra-expertise, dan wel een second opinion.

Eerder was op 11 oktober 2000 de behandeling van de zaak voortgezet. Uit het zittingsverslag van het Hof blijkt niet dat de heer W. ter zitting heeft verzocht om een

contra-expertise op grond van artikel 810a Rv. Wel heeft de heer W. aangegeven in de toekomst alleen met het ouderlijk gezag belast te willen worden. Hij heeft ten tijde van de zitting echter vooral zorg over de opvoedingssituatie van zijn zoon.

Het gerechtshof volgt, zo blijkt uit de beschikking van 19 oktober 2000, het advies van de Raad en belast moeder met het ouderlijk gezag. De klacht van de heer W. wordt door de ressortsdirecteur op 27 december 2001 gegrond verklaard en hem wordt een second opinion toegezegd. In de uitvoering van de organisatie van de second opinion ontstaat vervolgens verwarring tussen de Raad, het FORA en de heer W., ten aanzien waarvan de Raad - zo is later in de beschikking van de externe klachtencommissie te lezen - gebrek aan voortvarendheid kan worden verweten, waardoor onnodige vertraging en onduidelijkheid is ontstaan in de communicatie tussen de heer W. en de Raad. Zo was er onduidelijkheid tussen het PPAR en de Raad over de invulling van een second opinion en verwarring tussen de heer W. en de Raad over wie de opdrachtgever zou moeten zijn. Uiteindelijk wordt er geen second opinion uitgevoerd, waarover de heer W. op 30 januari 2003 door de ressortsdirecteur wordt bericht. Een second opinion behoort dan, zo stelt de Raad, niet meer tot de mogelijkheden en een contra-expertise wordt niet in overeenstemming met de eerdere klachtbeslissing geacht. Op 1 februari 2003 legt de heer W. deze gang van zaken als klacht voor aan de externe klachtencommissie. In deze externe klachtenprocedure is ter zitting op verzoek van één van de leden van de klachtencommissie door de ressortsdirecteur de toezegging gedaan Jeugdzorg te benaderen, met het verzoek het door Jeugdzorg geplande onderzoek binnen redelijke termijn te laten plaatsvinden. Wel is daarbij opgemerkt dat de Raad zich inhoudelijk niet meer met deze zaak kan bemoeien, nu de raadsonderzoeken naar gezag en omgang en in een eerder stadium naar de noodzaak van een kindbeschermingsmaatregel al langer afgerond zijn en de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de maatregel aan het Bureau Jeugdzorg is.

Overwegingen en conclusie:

De Raad deelt niet de visie van de heer W. (...) dat er in het onderzoek van de Raad destijds fouten zijn gemaakt, sommige feiten verkeerd zijn vastgesteld en mitsdien de conclusies op los zand gebaseerd zijn. Evenmin deelt de Raad de conclusie dat er inderdaad fouten zijn gemaakt, omdat de gezinsvoogd om een onderzoek naar de ontwikkeling van de minderjarige had verzocht. De rapportage van de Raad is getoetst door de rechter en is als voldoende gekwalificeerd. In de beschikking van het Hof (19 oktober 2000) is hierover opgenomen: *'Niet aannemelijk is geworden dat bij hun onderzoeken het PAR en de Raad onevenwichtig of bevooroordeeld zijn geweest waardoor aan de resultaten van hun onderzoeken geen of slechts beperkte betekenis zou mogen toekomen'*.

De beslissing van de ressortsdirecteur in de klachtenprocedure om de heer W. een second opinion aan te bieden, is conform de richtlijnen in Normen 2000, versie 2 (Beleidsregels

met betrekking tot de werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming) en is een duidelijk aanbod om de heer W. tegemoet te komen. In Bijlage 3 van Normen 2000 *'Richtlijnen externe deskundigen'*, staat in hoofdstuk VI vermeld dat *'de cliënt nadat hij zijn medewerking heeft verleend aan een deskundigenonderzoek [in dit geval het litigieuze PPAR onderzoek], de bevindingen van de deskundige en de conclusies die daaraan worden verbonden niet kan onderschrijven, de mogelijkheid heeft de zaak aan een andere deskundige voor te leggen'*. De Raad heeft, zo stelt Normen 2000, wel beleidsvrijheid om te bepalen of aan het verzoek van de cliënt al dan niet gehoor wordt gegeven. Indien de bevindingen van een second opinion hadden geleid tot andere conclusies had de heer W. opnieuw een juridische procedure kunnen starten op grond van gewijzigde omstandigheden, dan wel in overleg kunnen treden met de gezinsvoogd om te bezien of en zo ja, dit tot wijziging van het werkplan zou moeten leiden.

De toezegging van de ressortsdirecteur ter zitting van de externe klachtencommissie om Jeugdzorg te benaderen is eveneens gedaan om de heer W. tegemoet te komen. Deze toezegging kent geen duidelijke rechtsgrond, maar is veeleer gelegen in een correcte bejegening van de heer W. als cliënt van de Raad."

Achtergrond

1. Algemeen

Op grond van artikel 254 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek (BW) kan de kinderrechter een minderjarige onder toezicht stellen van een gezinsvoogdij-instelling indien hij zodanig opgroeit dat zijn zedelijke of geestelijke belangen of zijn gezondheid ernstig worden bedreigd. De kinderrechter bepaalt de duur van de ondertoezichtstelling op ten hoogste een jaar, en hij kan deze telkens voor ten hoogste een jaar verlengen (artikel 1:256 BW). De gezinsvoogdij-instelling houdt toezicht op de minderjarige en zorgt dat aan de minderjarige en de met het gezag belaste ouder hulp en steun wordt geboden ten einde de bedoelde bedreiging af te wenden (artikel 1:257 BW).

Indien dat noodzakelijk is in het belang van de verzorging en opvoeding van de minderjarige of tot onderzoek van diens geestelijke of lichamelijke gesteldheid, kan de kinderrechter de gezinsvoogdij-instelling machtigen de minderjarige gedurende dag en nacht uit huis te plaatsen (artikel 1:261 BW). De gezinsvoogdij-instelling kan de uithuisplaatsing beëindigen. Ook kan de kinderrechter, op verzoek van de ouder of van de minderjarige van twaalf jaar of ouder, de machtiging tot uithuisplaatsing intrekken (artikel 1:263 BW).

Op verzoek van de gezinsvoogdij-instelling, de met het gezag belaste ouder of de minderjarige van twaalf jaar of ouder, kan de kinderrechter de gezinsvoogdij-instelling die het toezicht heeft, vervangen door een andere (artikel 1:254 BW).

2. Normen 2000, Beleidsregels met betrekking tot de werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming, versie 2

2.1 Voorwoord:

"Dit rapport geldt als een algemene aanwijzing (...) en beoogt een gelijke behandeling van zaken door de Raad voor de Kinderbescherming te bewerkstelligen alsmede de kenbaarheid van het handelen van de Raad voor de cliënt te vergroten.

(...)

Dit rapport bevat fundamentele kaders en beleidsregels die van toepassing zijn op de werkwijze van de raad en dient leidraad te zijn bij de behandeling van zaken waarmee de medewerkers van de Raad bemoeienis hebben."

2.2 Bijlage 3 Richtlijnen externe deskundigen:

"HOOFDSTUK VI RICHTLIJNEN VOOR HET VERRICHTEN EN DE AFWIKKELING VAN EEN SECOND OPINION, EEN AANVULLEND ONDERZOEK OF EEN CONTRA-EXPERTISE

1 Inleiding

Het is mogelijk dat een cliënt, nadat hij zijn medewerking heeft verleend aan een deskundigenonderzoek, de bevindingen van de deskundige en de conclusies die daaraan worden verbonden niet kan onderschrijven. De cliënt kan de opdrachtgever dan verzoeken de zaak aan een andere deskundige voor te leggen.

Daarbij zijn te onderscheiden:

- een verzoek om de test- en onderzoeksgegevens vanuit het eerste onderzoek te overleggen aan een tweede (extern) deskundige die dezelfde discipline vertegenwoordigt als de eerste deskundige, en die (opnieuw) de bestaande gegevens interpreteert en daarover rapporteert. Dit is een tweede mening of wel second opinion.
- een verzoek om aanvullend onderzoek op het onderzoek van de eerste (extern) deskundige, door een deskundige die een andere disciplinespecialisme vertegenwoordigt. Te denken valt aan een psychiatrisch onderzoek volgend op een psychologisch onderzoek. Dit is een aanvullend onderzoek.
- een verzoek om de vraagstelling opnieuw voor te leggen aan een extern deskundige die dezelfde discipline vertegenwoordigt als de eerste (extern) deskundige, en die dezelfde vraagstelling opnieuw onderzoekt. Dit is een tegenonderzoek of wel een contra-expertise.

De opdrachtgever heeft de beleidsvrijheid om te bepalen of hij aan het verzoek van de cliënt gehoor geeft. Indien de opdrachtgever van mening is dat er voldoende feitelijke gegevens beschikbaar zijn om tot oordeelsvorming te kunnen komen, kan hij weigeren op het verzoek van de cliënt in te gaan. Indien de opdrachtgever positief op het verzoek van de cliënt besluit, zullen de opdrachtgever en de extern deskundige zich dienen te houden aan de procedure zoals omschreven onder de punten 2 en 3.

2 Verrichten van een second opinion, een aanvullend onderzoek of een contra-expertise door een extern deskundige

- Bij een second opinion wordt van een extern deskundige gevraagd het basis(test) materiaal van het eerdere onderzoek te interpreteren en te voorzien van een advies. In de praktijk betekent dit dat de extern deskundige die het eerste onderzoek heeft verricht het testmateriaal en observatiegegevens beschikbaar stelt aan de tweede beoordelaar. Het testmateriaal, de (eerste) opdracht en de relevante dossierstukken vormen het basismateriaal voor de tweede beoordelaar. Naar het oordeel van de werkgroep is ook de tweede beoordelaar gebonden aan de richtlijnen zoals in de hoofdstukken IV, V en VI geformuleerd. Ondanks het feit dat de tweede beoordelaar de cliënten niet persoonlijk heeft onderzocht, zal hij zijn rapportage dienen te bespreken met de cliënt en afgifte daarvan te verzorgen.

- Een aanvullend onderzoek wordt verricht door een extern deskundige die een andere disciplinespecialisme vertegenwoordigt. De extern deskundige zal een schriftelijke vraagstelling ontvangen, aangevuld met de beschikbare relevante informatie. Ook bij een aanvullend onderzoek zijn de richtlijnen beschreven in de voorafgaande hoofdstukken van toepassing.

- Bij het verrichten van een contra-expertise zijn dezelfde richtlijnen van toepassing als geformuleerd in de hoofdstukken IV, V en VI. De extern deskundige ontvangt een brief (genoemd in hoofdstuk IV, onder 3), waarin de vraagstelling en de reactie van de cliënt is opgenomen, vergezeld van de dossierstukken die voor de uitvoering van de opdracht relevant zijn. Om de objectiviteit van dit onderzoek te waarborgen dient het eerder uitgebrachte deskundigenrapport niet aan de dossierstukken te worden toegevoegd.

3 Afwikkeling van een second opinion, een aanvullend onderzoek dan wel een contra-expertise door de opdrachtgever

Bij de afwikkeling van de second opinion, het aanvullend onderzoek dan wel de contra-expertise verricht in opdracht van de Raad voor de Kinderbescherming of een instelling voor (gezins-)voogdij zijn de richtlijnen zoals geformuleerd in hoofdstuk V, onder 2, van overeenkomstige toepassing. De resultaten van de contra-expertise dan wel de second opinion dienen, nadat de intern deskundige het rapport heeft beoordeeld op beantwoording van de vraagstelling, door het multidisciplinaire team van de opdrachtgever

de resultaten vergeleken te worden met de resultaten van het eerste extern deskundigenonderzoek. Vervolgens dient het team te bezien welke consequenties hieruit kunnen worden getrokken voor de eigen rapportage en eerder genomen beslissing(en). In de definitieve rapportage van de opdrachtgever zal duidelijk moeten worden beschreven op grond van welke bevindingen/resultaten men tot advisering is gekomen en waarom (indien van toepassing) men is afgeweken van eerder ingenomen standpunt."